

30. METODIK PREVENCE

TÉMA: SYSTÉMOVÁ PODPORA

Anotace

Školní metodik prevence (dále jen ŠMP) je klíčovým poradenským pracovníkem školy na poli primární prevence rizikového chování. Koordinuje tvorbu, naplňování cílů a evaluaci Minimálního preventivního programu (dále jen MPP, viz níže). Poradenské služby ve škole jsou obvykle zajišťovány výchovným poradcem, školním metodikem prevence, případně školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem a jejich konzultačním týmem složeným z vybraných pedagogů školy. Za poskytování poradenských služeb zodpovídá ředitel školy, případně jím pověřený pracovník. Na některých školách jsou role výchovného poradce a školního metodika prevence spojeny, ovšem preferencí je tyto role oddělovat.

Praxe

Standardní činnosti školního metodika prevence jsou vymezeny právním předpisem Vyhláškou č. 72 ze dne 9. února 2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních v platném znění v Příloze č. 3. Jedná se o tři hlavní oblasti činnosti: metodická a koordinační, informační, poradenská.

Za nejdůležitější považujeme podporu ŠMP vedením školy ve vztahu k ostatním pedagogickým pracovníkům školy, jeho kompetencím, standardním činností, spolupráci jednotlivých členů ve školním poradenském pracovišti. Dále také podporu materiální, finanční a prostorovou – vhodné zázemí pro konzultace s rodiči a žáky (ideálně samostatná místnost). Důležité je také prvotní představení školního metodika prevence a jeho kompetencí pracovníkům školy, žákům a rodičům. Z vlastní praxe víme, že žáci často nevědí, kdo je školním metodikem prevence. Neznají jeho roli a kompetence. ŠMP by měl mít stanoveny konzultační hodiny (za dostačující považujeme jednu hodinu týdně).

Školní metodik prevence musí splňovat podmínky odborné kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost učitele příslušného stupně a typu školy dle Vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků. Zde se stanovuje pro školní metodiky prevence možnost studia k výkonu specializovaných činností v oblasti prevence rizikového chování v délce trvání nejméně 250 vyučovacích hodin. Studium je ukončeno obhajobou závěrečné práce a závěrečnou zkouškou před komisí. Měsíční příspěvek za specializovanou činnost v oblasti prevence činí 1000 – 2000Kč.

Školní metodik prevence ve vztahu ke školskému poradenskému pracovišti
Následující text se zaměřuje na praktickou stránku výkonu funkce školního metodika prevence. Primárně je určen začínajícím metodikům, ale zároveň může posloužit jako motivace pro další práci stávajícím. Školním metodikem prevence by měl být pedagog, který má k práci osobní a odborné předpoklady, jako je například důvěra a autorita u dětí i spolupracovníků, příslušné vzdělání, čas a chuť na sobě pracovat, vzdělávat se. Je pedagogem, který by měl být odborně připraven. Středem jeho zájmu je věnovat pozornost prevenci a sledování chování dětí a mládeže z hlediska pedagogické, psychologické a sociální normy, zjišťování negativních jevů a poruch a jejich napravování. V mnoha školách je výkon funkce postaven na bázi dobrovolnosti, ale někdy je funkce nedobrovolně přidělena, nebo sloučena s funkcí výchovného poradce.

Text určený školnímu metodikovi prevence:

- Kontaktujte metodika prevence v pedagogicko-psychologické poradně. Ten zajišťuje koordinaci a metodickou podporu školním metodikům prevence, organizuje pro ně pravidelné pracovní porady a semináře; poskytuje individuální odborné konzultace; na žádost školy pomáhá řešit aktuální problémy; udržuje pravidelný kontakt s institucemi, organizacemi a dalšími angažujícími se v primární prevenci rizikového chování; spolupracuje s krajským školským koordinátorem prevence.
- Začněte si postupně načítat metodické pokyny, vyhlášky, literaturu vztahující se k prevenci. Nejdůležitější materiály jsou dostupné na stránkách Ministerstva školství – sekce vzdělávání – prevence rizikového chování. (<http://www.msmt.cz/>, <http://drogy-info.cz>).
- Pokud vaše škola nemá Minimální preventivní program, nebo je dle Vašeho názoru nekvalitní, začněte jej postupně předělávat, nebo napište nový. Pokud nastupujete do funkce v průběhu školního roku, zvažte, zda naplánované preventivní aktivity jsou v souladu s potřebami školy, žáků, pedagogů, eventuálně je změňte nebo doplňte po dohodě s ostatními pracovníky školy.
- Postupně vytvářejte preventivní tým dle velikosti Vaší školy – vyjasněte si spolupráci s dalšími poradenskými pracovníky – výchovným poradcem, třídními učiteli, školním psychologem, školním speciálním pedagogem. Na pracovní poradě představte Vaši funkci a kompetence k ní se vztahující, celkovou vizi prevence, konzultační hodiny.
- Zjistěte potřeby vedení školy, pedagogů, žáků ve vztahu k primární prevenci rizikového chování.
- Vzdělávejte se dle Vyhlášky č. 317/2005 Sb., v platném znění o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, která navazuje na zákon o pedagogických pracovnících z roku 2004 a stanovuje pro školní metodiky prevence možnost studia k výkonu specializovaných činností.
- Stanovte si konzultační hodiny. Stačí jedna hodina týdně.
- Propaguejte prevenci na Vaší škole. Ve sborovně vytvořte nástěnku

pro učitele, kam pro ně budete umísťovat informace, zajímavé odkazy k prevenci, metodické pokyny, apod. Vytvořte nástěnku pro žáky a rodiče. Zde umístíte kontakty na Vás, vymezte, jaké služby poskytujete.

- Vytvořte efektivní komunikační kanál mezi Vámi a žáky, pedagogy a rodiči. Může to být Schránka důvěry nebo emailová komunikace.
- Navštivte třídy Vaší školy a představte se žákům – kdo jste, co budete dělat, co nabízíte, s čím se na vás můžou žáci obrátit, kde vás ve škole najdou, předejte kontakt.
- Vhodnou formou předejte informace o Vás a prevenci rodičům žáků Vaší školy. Je možné zaslat emaily, předat dopis přes žakovskou knížku, notýsek, index.
- Vytvořte odkaz pro prevenci na webových stránkách školy. Zde umístíte Minimální preventivní program, metodické pokyny, aktuality týkající se prevence na Vaší škole, plánované aktivity, projekty.
- Vytvořte si deník metodika. Zaznamenávejte si vše, co činíte směrem k primární prevenci rizikového chování – pohovory se žáky, užitečné tipy a rady, kontakty.
- Sjednejte si schůzku s ředitelem školy a prodiskutujte Vaše očekávání, obavy a vize. Zároveň domluvte pravidelné pracovní schůzky s vedením školy (např. jednou za dva měsíce), kde budete reflektovat průběžné naplňování cílů MPP.

V průběhu výkonu funkce se věnuje nadále výše zmíněným aktivitám. Důležité je sledovat aktuální změny v legislativě a seznamovat s nimi ostatní pedagogické pracovníky, průběžně aktualizovat databázi kontaktů spolupracujících organizací a osob činných v oblasti primární prevenci rizikového chování ve vašem regionu. Zúčastňujte se v průběhu školního roku odborných seminářů a porad pořádaných metodikem prevence, které jsou dobrým místem pro seznámení se s ostatními metodiky prevence. Oporou pro výkon funkce je vypracovaný Minimální preventivní program, jehož jste koordinátorem. To znamená, že koordinujete splnění stanovených cílů se záměrem co nejpozitivnější konečné evaluace. Pokud ve funkci ŠMP končíte, předejte veškerou dokumentaci svému nástupci, zasvěťte jej do problematiky.

Doporučená literatura a odkazy:

MIOVSKÝ, M. (ed.), SKÁCELOVÁ, L. (ed.), ZAPLETALOVÁ, J. (ed.), NOVÁK, P. (ed.) *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: Sdružení SCAN, UK I. LF, PK I- LF a VFN, Centrum adiktologie, 2010. ISBN 978-80-8258-47-7.

TYŠER, J. *Školní metodik prevence: Soubor materiálů*. Most: Hněvín, 2006. ISBN 0-86654-17-6.

Časopis Prevence - <http://www.zivot-bez-zavislosti.cz/casopis-prevence/>
<http://www.prevence-info.cz/>
<http://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/rizikove-chovani-ditete.shtml>